

Täysistunto

Tiistai 7.11.2017 klo 14.00—17.16

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.15 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lapsilisän suuruutta koskevaa pykälää siten, että lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tasoa nostetaan 4,75 euroa lasta kohden. Yksinhuoltajakorotus nousisi esityksellä 48,55 eurosta 53,30 euroon lasta kohden kuukaudessa.

Hallituksen esityksen pääasiallista sisältöä koskevassa osiossa todetaan, että lapsilisä otetaan toimeentulotukilaskelmassa huomioon toimeentulotuen määrään vaikuttavana tulona, ja tästä syystä lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason korottaminen ei toimeentulotukea saavissa perheissä vaikuttaisi käytettävissä oleviin tuloihin lainkaan. Juuri tämä onkin lapsilisälain suurin häpeä ja epäkohta. Tällä hetkellä kaikista köyhimmistä ja viimeisimmän taloudellisen avun eli toimeentulotuen varassa olevat lapsiperheet jäävät käytännössä ilman lapsilisiä, kun ne otetaan toimeentulotukea laskettaessa huomioon. Tämä asettaa perheet ja erityisesti lapset eriarvoiseen asemaan, kun osa lapsiperheistä saa lapsilisiä kaikkien muiden tulojen päälle mutta pienituloisimmat tai tulottomat perheet jäävät täysin ilman niitä.

Arvoisa puhemies! Toimeentulotukea saavia lapsiperheitä on todella paljon, ja heidän suhteellinen määränsä vaihtelee myös alueellisesti merkittävästi. Vuonna 2014 suhteellisesti suurin luku oli Uudellamaalla, eli 10,6 prosenttia, ja pienin luku oli Keski-Pohjanmaalla, missä luku oli 6,3 prosenttia. Nämä ovat silti hurjia lukuja, joilla on vaikutuksia pitkälle tulevaisuuteen.

Lapsiperheköyhyydestä on valtavasti tutkimustietoa, joka hallituksen on nyt otettava vakavasti. Tiedämme, että köyhyys vaikuttaa lapsen hyvinvointiin ja kehitykseen, ja tiedämme, että jo hyvin pienet lapset stressaavat perheensä toimeentulosta, ja erityisesti perheiden pitkään jatkuneet taloudelliset ongelmat vaikuttavat lasten hyvinvointiin.

Lapsiperheköyhyyden taustalla on monenlaisia tekijöitä. Yksi tekijä liittyy nimenomaan perherakenteeseen. Yksinhuoltajaperheillä köyhyysriski on paljon korkeampi kuin niissä perheissä, joissa on kaksi huoltajaa. Köyhyysvaarassa ovat myös monilapsiset perheet ja maahanmuuttotilaiset perheet. Mutta tähän ongelmaan lapsilisän yksinhuoltaja-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

korotus ei pysty kuin osittain vastaamaan, koska osa näistä perheistä jää käytännössä ilman tätä korotusta.

Arvoisa puhemies! Perusturvan matala taso on merkittävä syy lapsiperheköyhyyden taustalla. Perhepoliittisten tulonsiirtojen reaaliarvo on romahtanut. Tämä vaikuttaa erityisesti köyhiin lapsiperheisiin, joissa tulonsiirtojen osuus käytettävistä tuloista on kolminkertainen verrattuna muihin lapsiperheisiin. Toimeentulotukea saavien perheiden tilannetta on nyt todellakin helpotettava. Tutkimukset osoittavat, että jos vanhemmat ovat saaneet pitkään toimeentulotukea, tällä on vaikutuksia muun muassa lasten koulutustasoon, mielenterveysongelmiin ja toimeentulo-ongelmiin aikuisiässä.

Eriarvoisuutta, syrjäytymistä ja tuloeroja kasvattavaan leikkauslinjaan on nyt saatava suunnanmuutos. Vaikka esitys yksinhuoltajakorotuksesta onkin askel oikeaan suuntaan ja kannatettava, niin vielä meillä on paljon tekemistä oikeudenmukaisemman tulonjakopoliitiikan saralla, jotta lapsiperheköyhyys saadaan poistettua ja turvattua jokaiselle lapsellemme yhtäläiset mahdollisuudet elää ja kasvaa perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Arvoisa puhemies ja kollegat! Lapsilisät tulee turvata tasa-arvoisesti kaikille, myös niille, jotka saavat toimeentulotukea, eli kaikista köyhimmille perheille. Tämä ei toteudu nyt, kun lapsilisä vähennetään perheen toimeentulotuesta. Olen tehnyt asian korjaamiseksi lakialoitteen vuosina 2014 ja 2015. Toivon, että asia otetaan vihdoinkin vakavasti.

16.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Hyvä Suomen kansalainen! Olisin odottanut, että täällä salissa olisi ollut myös sosiaalidemokraatteja silloin paikalla, kun keskustellaan lapsilisien korotuksista. Tässä esityksessähän hallitus esittää yksinhuoltajakorotusta, ja tämä on yksi valinta vaikeassa ja tiukassa tilanteessa kohdentaa sitä jaettavana olevaa yhteistä rahaa niille, jotka sitä erityisen paljon tarvitsevat. Tässä yksinhuoltajakorotusta korotetaan vajaalla 5 eurolla niin, että se nousee vajaaseen 55 euroon lasta kohden kalenterikuukaudessa, ja tähän käytetään kaiken kaikkiaan ensi vuonna noin 9,5 miljoonaa euroa.

Yksinhuoltajatalouksien taloudellinen asema on nimittäin kaikista lapsiperheistämme ylivoimaisesti heikoin. Tilastokeskuksen viimeisimpien, vuotta 2015 koskevien tulonjakotilastojen mukaan yksinhuoltajatalouksien pienituloisuusaste oli jopa 20,7 prosenttia. Kun sitä vertaa muihin lapsiperheisiin, kahden huoltajan lapsiperheeseen, niin pienituloisuusaste oli selvästi pienempi, 6,5 prosenttia. Koko väestön pienituloisuusaste oli 11,7 prosenttia, eli yksinhuoltajaperheiden tilanne on poikkeuksellisen vaikea. Pienituloisuusraja on tällöin asetettu 60 prosenttiin kaikkien kotitalouksien käytettävissä olevasta mediaanitulosta eli tulo suhteutettuna kotitalouden kokoon. Tällä esityksellä parannetaan näiden perheiden taloudellista asemaa.

Edustaja Hänninen nosti esille sen, mikä on meidän lapsilisäjärjestelmämme keskeinen haaste ja ongelma, ja ne ovat nimenomaan ne perheet, jotka elävät kaikista vähimmällä eli toimeentulotuella. Meillä yleisesti on hyväksytty se, että lapsilisä on tuki, joka annetaan jokaiselle tulotasosta riippumatta. On sitten suuret tulot tai pienet tulot, niin lapsilisään on oikeutettu. On myös keskustelua käyty siitä, että toiset ovat esittäneet, että ei jokainen perhe lapsilisää tarvitse, ja muistammehan keskustelun, kun jotkut joskus populistisesti esittivät, että heidän perheensä ei lapsilisää tarvitse, että he luopuvat siitä. Eivät luopuneet sitten lopulta, ja lapsilisät niillekin perheille menivät, ja niille ne myös kuuluivat. Ideahan on nimenomaan tasata verotusta lapsiperheiden ja lapsettomien välillä, ja siinä tämä lapsilisä on toiminut hyvällä tavalla. Niin kuin tässä esityksessä sanotaan, lapsilisä ei ole veronalaista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

tuloa eikä sitä pääsääntöisesti oteta tulona huomioon tulovähenteisissä toimeentuloturvaetuuksissa tai tulosidonnaisissa asiakasmaksuissa, ja tästä johtuen yksinhuoltajakorotuksen korotus kasvattaa yleensä yksinhuoltajatalouden nettotuloja vastaavalla euromäärällä, mutta poikkeuksena tämä edustaja Hännisen esille nostama toimeentulotuki, jota määrättäessä lapsilisä otetaan tulona huomioon, ja näin ollen toimeentulotukea saavan yksinhuoltajatalouden tulot eivät siten kasva korotuksen seurauksena tai ne kasvavat ainoastaan osalla siitä määrästä, jolla yksinhuoltajakorotus kasvaa.

Tämä esitys on yksi osa tätä kokonaisuutta, jolla halutaan nimenomaan lapsiperheiden asemaa nyt olla tukemassa, yksi merkittävä osa sitä kokonaisuutta, ja tässä on kuvattu hyvällä tavalla, miten tämä aikanaan edustaja Rinteen valtiovarainministeriaikana käyttöön otettu lapsivähennys, joka silloin määrättiin hänen toimestaan vain määräaikaiseksi eli vuosille 2015—2017, ei ole toiminut tehokkaalla tavalla, ja sen takia, niin kuin Rinne jo itse silloin esitti, että se on vain määräaikainen ratkaisu, sitä ei nyt jatketa vaan kohdennetaan tehokkaammin tätä niille perheille, joille sitä apua eniten tarvitaan. Tässä esityksessä hyvin tuodaan esille niitä toimenpiteitä ja sitä, miten esimerkiksi tämä kohdentuu ja auttaa jopa paremmin näitä perheitä kuin tuo aiempi lapsivähennys, sillä näistä yksinhuoltajaperheistä monet eivät päässeet täyteen lapsivähennykseen oman verotuksensa kautta.

Arvoisa puhemies! Hivenen ylitän tuota aikaa käymällä läpi myös nämä muut toimenpiteet, joita nyt valtiovarainministeri Orpon ensi vuoden budjettiesityksessä lapsiperheille tulee. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan ensi vuonna 70 miljoonalla eurolla, ja alennukset kohdistuvat nimenomaan pieni- ja keskituloisille ja toisen lapsen sisaralennus nostetaan 50 prosenttiin. Kokonaan maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin ensi vuoden alussa tulee 6 700 suomalaista perhettä. Keskituloisen lapsiperheen varhaiskasvatusmaksut alenevat ensi vuonna yli 1 200 eurolla, tämäkin osana nimenomaan tähän lapsivähennyskysymykseen, eli nyt sen vaihtoehtona alennetaan varhaiskasvatusmaksuja niin merkittävästi, että ihan tavallisen suomalaisen perheen varhaiskasvatusmaksut alenevat yli 1 200 eurolla vuodessa. Lisäksi maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu otetaan käyttöön, ja kokoomus on esittänyt, että meidän tavoitteenamme pitää olla se, että pikkuhiljaa varhaiskasvatus saadaan maksuttomaksi ja mahdollisesti kaikki lapset laadukkaan, korkeatasoisen varhaiskasvatuksen piiriin, mitä meillä Suomessa tekevät korkeasti koulutetut ammattilaiset.

16.27 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän on totta, että hallitus tekee pienen korotuksen lapsilisään, mutta samalla unohtaen tyystin kaikki muut päätökset, mitä tällä kaudella on tehty. Yksi esimerkki tästä on, että hallitus ei jatka verotuksen lapsivähennystä, joten pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotus kiristyy — siis ainoana väestöryhmänä. Verotuksen lapsivähennys luotiin viime hallituskaudella KD:n vaatimuksesta.

Hallituksen 5 euroa kuussa yksihuoltajalle tarkoittaa nelilapsisessa perheessä 240 euroa vuodessa lisää, kun siltä samalla viedään lapsivähennyksen muodossa 400 euroa. Siis perhe saa 240 euroa vuodessa mutta menettää 400 euroa. Tappiota siis heillekin, ja muille pelkkää veronkiristystä.

Päivähoitomaksujen alennus on toki hyvä asia, mutta nämä plussat ja miinukset eivät välttämättä osu samaan perheeseen. Jollakin siis kompensoituu, mutta usealla tiedossa pelkkiä veronkorotuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

16.28 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Östman nyt vain poimii muutamia kohtia tästä kokonaisuudesta ja ei ole näköjään lukenut tätä hallituksen esitystä, missä hyvin selkeästi tuodaan esille se, miten tämä johtaa taloudellisesti parempaan lopputulokseen monien lapsiperheiden osalta, ja sitten todetaan, että samoin tapahtuu, jos verovelvollisen tulot eivät niiden vähäisyyden vuoksi riitä lapsivähennyksen täysimääräiseen hyödyntämiseen. Kun lapsivähennys otetaan nyt pois, niin sen vaihtoehtona tulee se, että me alennamme 70 miljoonalla eurolla varhaiskasvatusmaksuja, ja se tarkoittaa, että lapsivähennyksen sijaan ihan tavallisen suomalaisen perheen varhaiskasvatusmaksut alenevat ensi vuonna yli 1 200 eurolla, ja tämä kokonaisuus, näiden muiden päätösten lisäksi, joista yksi nyt on tänään käsittelyssä, nostaa tämän positiiviseksi.

16.29 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sekä lukenut että laskenut — siis sekä lukenut että laskenut — ja poiminut tämän esimerkin, tämän epäkohdan, jonka mainitsin: Vaikka maksetaan 240 euroa lisää vuodessa tietyille perheille, mutta samalla kun tämä lapsivähennys poistuu, heiltä viedään 400 euroa. [Timo Heinosen välihuuto] — Joo, mutta niin kuin kuulitte myöskin puheenvuorossani, niin joillekin se kompensoituu varhaiskasvatusmaksun alennuksen muodossa mutta toisille ei.

16.30 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuohon äskeiseen debattiin täytyy todeta, etten taida vieläkään olla kuullut, mistä ne varhaiskasvatusmaksujen alennukset nyt sitten otetaan. Että joutuvatko kunnat kaivamaan ne kukkarostaan ja korottamaan veroja tai leikkaamaan muista palveluista, kun se kiinteistöveron korotukseen nyt ei mennyt ihan suunnitellulla tavalla? [Timo Heinonen: Nimenomaan meni!]

Mutta itse tähän esitykseen kommentoiden täytyy todeta, että onhan tässä yksi hyvä asia, eli kyllähän tässä lapsilisiä osaltaan nostetaan, ja nostaminen on tietysti aina parempi kuin leikkaaminen. Mutta noin muuten tämä hallituksen poukkoileva perhe- ja lapsipolitiikka ei kyllä erityisiä kiitoksia ansaitse. Linjana tuntuu olevan lähinnä se, että leikataan sieltä ja täältä perhe-etuksien suhteen ja korotetaan maksuja toisaalta, ja nyt sitten annetaan toisella kädellä pikkusen takaisin. Eli niin kuin esimerkiksi edustaja Hänninen äsken hyvinkin kuvaili, monen lapsen yksinhuoltaja joutuu turvautumaan toimeentulotukeen ja tämä esitys ei heidän asemaansa hyödytä millään tavalla. Sitten taas on tämä kysymys työssäkäyvien perheellisten ihmisten, erityisesti yksinhuoltajalapsiperheiden lapsivähennyksestä, jota hallitus on nyt poistamassa, ja sillä on suurempi vaikutus kuin tällä pienellä paikkauksella. Tätä ei minun omasta mielestäni eikä perussuomalaisten mielestä pitäisi tehdä. Odotankin hallitukselta vaikuttavampaa ja kokonaisvaltaisempaa perhepolitiikkaa kuin nämä pienet paikkaukset.

16.31 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Jatkan edustaja Mäkelän hyvää puheenvuorosta.

Tässä lakiehdotuksessa on tosiaan esitetty yksinhuoltajakorotuksen tasokorotusta 4,75 eurolla kuukautta ja lasta kohti. Se on toki positiivinen muutos, se täytyy tunnustaa. Elikkä tässä yksinhuoltajakorotus nousisi siis 53 euroon ja 30 senttiin kuukaudessa, mutta kuten täällä on jo todettu — edustaja Hänninen sen muun muassa toi esille — tämä tasokorotus ei vaikuta toimeentulotukea saavien perheiden tuloihin ainakaan täysimääräisesti, mikä on hyvin valitettava ongelma. Lisäksi kokonaisuus tulee tosiaan huomioida huomattavasti laajemmin kuin pelkästään tämän yksinhuoltajakorotuksen osalta, eli lapsivähennys otet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

tiin siis käyttöön vuonna 2015 kompensoimaan näitä rajuja silloisia lapsilisien yli 8 prosentin leikkauksia. Nyt tämä hallitus on poistamassa lapsivähennyksen. Tämä asiaan on aivan oikein nostettu esille hallituksen esityksessä, jossa todetaan, että kun verotuksen lapsivähennys on siis 50 euroa per lapsi huoltajaa kohti kahden huoltajan perheissä ja vastaa-vasti 100 euroa yksinhuoltajille, jos vanhempien tulot ovat tiettyjen tuloarajojen sisällä, niin tämän lapsikorotuksen tasokorotuksen ja lapsivähennyksen poistamisen yhteisvaikutus on se, että pieni- ja keskituloisille lapsiperheille, muun muassa yksinhuoltajalle, yhteisvaiku-tus on 43 euroa vuodessa negatiivinen lasta kohti ja kahden huoltajan perheissä jopa 100 euroa lasta kohti, pahimmillaan siis jopa 400 euroa vuodessa tulonmenetystä.

Nykyisen hyvin matalan syntyvyyden oloissa lapsiperheiden elinolosuhteita tulee ko-hentaa, ei heikentää. Siksi perussuomalaiset on tehnyt lakialoitteen, jossa esitetään lapsi-vähennyksen voimassaoloajan jatkamista, ja toivon, että hallitus [Puhemies koputtaa] tu-lee järjiksi ja jatkaa lapsivähennystä myös ensi vuonna.

16.33 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lapsiliseläin 7 §:n muutta-minen on herättänyt erittäin tiukkaakin keskustelua, mutta tärkeintä tässä kuitenkin on se, että niitä perheitä, joilla taloudellinen tilanne on heikko, aidosti tuetaan. Siihen, mikä on se maailman paras keino, minun järkeni ei riitä sanomaan muuta kuin sen, että tärkeintä näille toimeentulotukea saaville perheille, olkoon se vaikka yksinhuoltajaperhe, olisi, että saatai-siin ihmisille töitä. Se on pitkässä juoksussa ainoa ja oikea tie, koska erilaisten tukien va-rassa eläminen pitkässä juoksussa on kovin ongelmallista. Tämän takia esimerkiksi nyt, kun olemme käyneet keskustelua siitä, että valtiontalouden tilanne on olennaisesti paran-tumassa, hyvää vauhtia, arvoisat edustajakollegat, liian vähälle huomiolle jää se, että kun-tataloudet ovat parantuneet viimeisen kahden vuoden aikana todella rajusti.

Meillä olivat edellisen hallituksen aikaan kuntataloudet rajusti miinuksella. Jos oikein muistan, noin 20 kuntaa oli kriisin partaalla, keikkuivat siinä, että joutuvatko valtiovarain-ministeriön kuntaosaston selvittelyn kohteeksi, pystyvätkö enää asioitaan hoitamaan. Sel-lainen kunta, joka on tuollaisissa vaikeuksissa tai lähestymässä sellaisia vaikeuksia, että kunnan olemassaolo on aidosti uhattuna, ei varmasti pysty kehittämään lasten kouluolo-suhteita, ei varhaiskasvatusta, ei sosiaali- ja terveystaloudellisia, ei yhtään mitään.

Viime vuonna kuntatalous oli jo yli 400 miljoonaa plussalla. Sellaisessa kunnassa, jolla on talous kunnossa... Esimerkiksi kotikunnassani tiedän, että varhaiskasvatusmaksuja ei ole peritty ja lapset saavat korvauksetta sen varhaiskasvatuksen päiväkodissa, ja hyvin joustavasti. Se osoittaa konkreettisesti sen, että jos kunnalla on oikeasti mahdollista sijoit-taa rahaa palveluihin, joista lapsiperheiden palvelut ovat ykkössijalla, ja samoin koulutus-palvelut, ala-aste, yläaste ja varhaiskasvatus ja näin edelleen, ovat kunnossa, niin se voi ta-pahtua ainoastaan hyvinvoivassa kunnassa, jossa on talous kunnossa. Tämä on jäänyt liian vähälle huomiolle, [Puhemies koputtaa] ja tähän pyydän arvoisia kollegoita kiinnittämään enemmän huomiota.

16.35 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä kiittää edustaja Hei-nosta hyvästä puheenvuorosta, elikkä kyllä hänellä ihan aito huoli liittyy tähän lapsiperhei-den toimeentulokysymykseen, ja tietysti mekin täällä vasemmalla laidalla olemme iloisia siitä, että yksinhuoltajakorotus esitetään ja tulee, vaikka tämä määrä 4,75 on hyvin margi-naalinen. Sitten on tietenkin, niin kuin täällä edustajat ovat esittäneet, tehty myös näitä hei-kennyksiä, jotka vaikuttavat lapsiperheiden toimeentuloon samanaikaisesti, elikkä tam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

möinen plus miinus nolla -tilanne kyllä on väistämätön, ja ehkä joissakin perheissä todellakin voi mennä negatiivisenkin puolelle. Siinä mielessä on hyvä peräänkuuluttaa tämmöistä kokonaisvaltaista perhepoliittista ratkaisua ja strategiaa, millä oikeasti tämä lapsiperheköyhyys saadaan poistettua, sillä meillä 2014 oli yli 63 000 lapsiperhettä köyhyysrajan alapuolella ja eli köyhyydessä ja näissä perheissä oli 126 000 lasta. Tämä on valtava määrä. Suomessa, joka on hyvinvointivaltio, rikas maa, tällaista ei pitäisi olla. Meillä on kaikki keinot — verotukselliset keinot, tulonsiirtokeinot — auttaa näitä perheitä ja saada heidät nostettua pois tästä köyhyydestä ja köyhyysvaarasta ja sillä tavalla myös ennalta ehkäistä syrjäytymiskierrettä ja pahoinvointia.

Kyllä me isojen kysymysten äärellä täällä tänään olemme. Minä harmittelen sitä, että tähän lakialoitteeseeni, johon pyysin kaikilta edustajilta allekirjoitusta, vasemmistoliiton lisäksi tuli vain yksi ainoa ulkopuolisen edustajan allekirjoitus. Se oli edustaja Karimäki vihereistä, ja muita tämä asia ei sillä hetkellä kiinnostanut. Ehkä oli kiireitä tai muuta, mutta toivoisin, että tätä asiaa hallitusrintamassa sitten vietäisiin kuitenkin eteenpäin. Vuonna 94 Esko Ahon hallitushan poisti tämän lapsilisän etuoikeutetuista tuloista. Vaikka silloinkin yksinhuoltajakorotusta lisättiin, niin kyllä tämä oli auttamaton heikennys juuri niille perheille, jotka kaikista eniten tästä tilanteesta kärsivät, [Puhemies koputtaa] eli näitten toimeentulotukea saavien perheiden osalta.

16.38 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Edustaja Hänninen, minä olisin mielelläni kyllä allekirjoittanut. Voin kertoa, että RKP:n varjobudjetissa tämä on meillä sisällä. Olen itse toiminut ministerinä jo vuonna 99 sosiaali- ja terveysministeriössä, ja minun on vieläkin hyvin vaikea ymmärtää tätä logiikkaa, miksi tämä yhteensovittavuus on toimeentulotuen kanssa. Lapsilisäthän on periaatteessa ajateltu niin, että niiden idea ei ole tasata tuloeroja vaan nimenomaan lapsiperheiden ja muiden eroja. [Peter Östman: Juuri näin!] On joku syy, minkä takia esimerkiksi virkamiehistössä on sosiaali- ja terveysministeriössä erittäin suuri vastustus sille, että tämä yhteensovittavuus katkaistaan. Olisi mielenkiintoista kuulla, onko hallituksessa nyt pohdittu, koska minä luulen, että se edellyttää kyllä vähän erityisiä toimenpiteitä päättäjiltä ja että se on liian pieni asia, jotta se aina hallituksessa nousisi. Mutta tämä on se ainoa tapa, millä oikeasti voisi auttaa juuri niitä kaikkein pienituloisimpia, että kaikki ne lapsilisät ja yksinhuoltajalisät, joita kuitenkin on vuosien mittaan aina yritetty jollain tavalla korjata, myös kohdistuisivat sinne kaikkein köyhimmille. Minä luulen, että useimmat kansanedustajat eivät välttämättä edes tiedä, että näin ei ole. Toivon oikeasti, että te onnistuisitte tässä. Minä en onnistunut silloin 99, mutta meidän varjobudjetissamme se on, ja ehkä osaan tänään voimakkaammin sitä vaatia.

16.39 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Itse suhtaudun lapsilisään juuri niin, että haluan, että se tulee kaikille. Minun mielestäni se on sen kantava periaate. Sen takia ymmärrän tämän huolen äärimmäisen hyvin, mikä tässä keskustelussa on vasemmistoliiton edustaja Hännisen toimesta esille nostettu ja mitä muutkin ovat esillä pitäneet.

Mutta oikeastaan se, minkä takia halusin tämän puheenvuoron ottaa, on se, että kiinteistöveroasia meni suunnitellusti, eikä niin kuin edustaja Mäkelä väitti, ettei mennyt suunnitellusti. Se meni nimenomaan suunnitellusti. Eli se oli yksi vaihtoehto, että kiinteistöveron alarajoja voidaan nostaa, jos tilanne sitä vaatii. Ja nyt kun tarkasteltiin tilannetta, niin kuin tässä edustaja Hoskonen esille toi, niin meillä kuntatalous on merkittävästi paremmassa tilanteessa ja itse asiassa ne tavoitteet, mitä kiinteistöverolle asetettiin, pystyttiin täyttämään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

ilman tätä pakkokorotusta. Silloinhan hallitus on järkevä, kun toteaa, että emme tee sitä, kun siihen ei ole pakkoa. Tässä esityksessä tuodaan esille se, millä tavalla tämä korotus toimii esimerkiksi osalla perheitä jopa paremmin kuin tuo lapsivähennys.

Alleviivataan nyt vielä se, että hallitus ei siis ole lapsivähennystä lopettamassa, vaan se loppuu automaattisesti. Sosiaalidemokraattien edustaja Rinnekään, joka oli valtiovarainministerinä, ei esittänyt sitä pysyväksi, vaan hän esitti sen vain määräaikaiseksi, kahdeksi vuodeksi, ja hänen päätöksensä mukaisesti se päättyy nyt tämän vuoden jälkeen.

16.41 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Totean vielä kertaalleen, että tämä yksittäinen lakiesitys on todellakin kannatettava. Siinä ei ole sinänsä huomautettavaa. Mutta myös minä toivon, kuten täällä on jo useasta suusta tänään esitetty, että lapsiperheiden etuuksia ja verotusta koskevista muutoksista tehtäisiin laajempi kokonaisarviointi, jotta me päättäjät voisimme täällä eduskunnassa hieman laajemmin tutustua siihen, mikä näiden muutosten yhteisvaikutus on lapsiperheille eri tuloluokissa, ja pystyisimme sitten tekemään myös aiempaa tasapainoisempia päätöksiä.

Tässä edustaja Hoskonen totesi edellä, että parasta lääkettä lapsiperheiden tilanteeseen on se, että huoltajat pääsevät töihin. Se on tietysti ilmiselvää tosiseikka. Kyllähän tämän hallituskauden alkupuolen päätösten aikana, kun perussuomalaisetkin olivat vielä hallituksessa, saatiin maan taloutta parempaan kuntoon, ja työllisyys on kohentunut, ja se on varmasti auttanut myös lapsiperheitä. Totuus kuitenkin on se, että tämän nyt toisessa käsittelyssä olevan lakiesityksen ulkopuolella mainittu lapsivähennyksen poistaminen — tai se poistuu siis automaattisesti, ellei hallitus sitä halua jatkaa — aiheuttaa ongelmia myös työssäkäyville lapsiperheille, joilla on pienet tulot. Sitä pidän ongelmallisena kollegoideni edustaja Östmanin ja myös edustaja Mäkelän tavoin.

Edustaja Heinonen puhui näiden etuuksien paremmasta kohdentamisesta, mutta kyse hän on, mielestäni, kuitenkin säästöistä. Tämä varhaiskasvatusmaksujen alentaminen on periaatteessa hyvä asia, mutta se ei kuitenkaan kohdistu kouluikäisten lasten vanhemmille. Sitä vastoin tämä lapsivähennyksen poisto kohdistuu heillekin. Täytyy myös muistaa, että osa näistä varhaiskasvatusmaksujen alentamisiin tarvittavista [Puhemies koputtaa] säästöistä on vyörytetty tosiasiallisesti kuntien maksettavaksi.

16.43 Katja Hänninen vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy edustaja Biaudet'ta kiittää siitä, että RKP on ottanut omaan varjobudjettiinsa tämän asian ja tehnyt korjausliikkeen sitten tältä osin. Tämä on oikeasti tosi iso asia, ja tämä pitää pitää pinnalla ja keskustelussa. Tietenkin olen vähän yllättynyt itsekin siitä, että sali on näin tyhjä, koska ajattelin, että tämä lapsilisäasia ja lapsiperheiden toimeentulo kokonaisuutena olisi sellainen asia, joka meitä kaikkia keskusteluttaisi ja puhuttaisi ja josta me kaikki olisimme huolissamme, kun olemme kuitenkin nähneet eri tilastoja, joissa on hälyttäviä merkkejä siitä, että lapsiperheköyhyys on kasvussa. Tähän täytyy tarttua nyt, kun tämä aika on tässä, eikä odottaa sitä huomista.

Arvoisa puhemies! Haluaisin edustaja Hoskoselle myös todeta, että itsekin olen sitä mieltä, että totta kai, sanotaan näin, työ on parasta sosiaaliturvaa ja niin edelleen, mutta näille perheille, joissa tämä tilanne on akuutti ja työpaikkoja ei ole saatavilla, ei tässä tietystikään auta sanoa, että työ on parasta sosiaaliturvaa, vaan he tarvitsevat sinne nyt sen avun ja sen perustoimeentulon, jotta pystyvät elämään sitä sääntillistä elämää. Totta kai he

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

varmasti jokainen sitä työtä pyrkivät saamaan, mutta jos ei työtä ole tarjolla, niin tavallaan tällä tämmöisellä hokemalla siinä ei kyllä paljon auta.

Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen ja poistaminen ovat kannatettavia esityksiä, ja vasemmistoliitto on myös esittänyt, että varhaiskasvatusmaksusta luovuttaisiin. Tämä olisi myös yksi merkittävä tekijä juuri tämän lasten yhdenvertaisuuden näkökulmasta katsottuna.

16.45 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin, kun edustajakollegat ovat omina aikoinaan edellisten hallitusten aikaan olleet ehkä hallituspuolueenakin, niin hie-man ihmettelen sitä, että nyt sitten oppositioaikana se suuri viisaus löytyi. Minkä ihmeen tautta sitä ei käytetty silloin, kun oltiin hallitusvastuussa?

Joku mainitsi puheenvuorossaan tässä, että Esko Ahon aikaan tehtiin isoja leikkauksia. Varmaan kannattaa muistella sen verran sitä mennyttä aikaa, jos nyt siihen ei palaakaan, mutta pienen väläyksen vain siitä: Muistatte, miten Suomi oli karneassa tilanteessa. Olimme joutumassa Kansainvälisen valuuttarahaston huomaan silloin sen takia, että kukaan ei meihin enää luottanut, elikkä ulkopuolista luototusta velkaa tarvitsevalle maalle ei ollut saatavissa enää. Olimme aivan veitsen terällä. Muistatte ne valtiovarainministeri Iiro Viinasen kommentit silloin, kun hän juoksi Kaukoidässä rahaa kerjäämässä, että saisiko vielä pikkuisen lainaa, että voisi palkat maksaa. Älkäämme niitä aikoja muistele, mutta otetaan niistä oppi.

Kuten äsken tuossa Team Finland -asiassa todettiin — edellisissä kohdissa ministeri Lintilä kertoili tästä tilanteesta, miten Suomen vienti vetää — nyt on laaja-alaista vientiä, ei ole kysymys pelkästään huippuristeilijöiden myynnistä vaan siitä, että kaikilla talouden aloilla on aitoa kasvua tällä hetkellä. Sen ylläpitäminen on meidän tehtävämme. Jos me kuvittelemme, että me silmänkääntötempuilla tästä toimeentulotukiloukusta selviämme ja jaamme tukia ja elämme onnellista elämää, yli 100 miljardia euroa velkaa omaava valtio, niin kannattaa pikkusen, vähäsen miettiä talouspoliittisia periaatteita ennen kuin lähtee sanomaan, että hallitus on tehnyt jotakin väärin. On varmasti tehty virheitä. Täydellisten ihmisten jono on kovin lyhyt. En ole vielä sellaista löytänyt, mutta pitää tietysti vajavaisilla voimilla etsiä koko ajan.

Mutta joka tapauksessa on tärkeää huomata, että talous kasvaa ja ihmisille saadaan töitä, ja myös niistä yhteiskunnan heikoimmista pidetään huoli. Tämä lapsilisä uudistus tältä osin on erittäin hyvä. Sitä lämpimästi kannatan, ja vielä enemmän kannatan sitä, että saadaan ihmisille töitä ja toimeentuloa — aitoa toimeentuloa, jolla pystyy itse omasta perheestään huolehtimaan ja keräämään itselleen myös sitä paljon tarvittavaa eläketurvaa sitten, [Puhemies koputtaa] kun aika on.

16.47 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuo vastaus, jonka sain muun muassa edustaja Heinonselta siihen, että mistä ne rahat siihen varhaiskasvatusmaksujen alentamiseen otettaisiin, ei ollut oikeastaan se vastaus, jota olisin toivonut, koska ainakin tähän asti olen ymmärtänyt, että hallituksella on ollut periaate, että kuntien velvoitteita ja maksurasituksia ei lisätä, vaan jos kunnille annetaan joitakin uusia tehtäviä, niin valtiolla on niihin osoittaa rahat. Ei niiden kuntien tilanne juuri tällä hetkellä erityisen kehuttava ole. Kyllä siellä on monissa kunnissa säästöpäätöksiä, korkeita veroprosentteja, homekoulukorjauksia, paisuvia investointibudjetteja ja velkaantumista. Ei siellä ole liikaa rahaa, että valtio voisi noin vain kaataa sinne niskaan velvoitteita tehtäväksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

Mutta nyt kun puhutaan tulonsiirtojen kohdistamisesta, niin aika paljon liikaa tulee esille mielestäni painoarvo tähän, että alennetaan varhaiskasvatismaksuja. Miksei huomioitaisi samalla myöskin sitä, että monet lapset ovat kotihoidossa ja myös niiden perheiden asema pitäisi huomioida? Esimerkiksi lapsivähennys vaikutti myös niiden perheiden asemaan aivan toisella tavalla, kun tämä varhaiskasvatismaksu ei vaikuta ollenkaan.

16.48 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Muistan itsekin aikoja 90-luvulla, olin myös silloin eduskunnassa, ja yritin tässä ihan rehellisesti tarjota avointa kättä, että olisi oikeasti voinut keskustella edustaja Hoskosen kanssa myöskin asioiden ratkaisemisesta, ja mielestäni me olimme erittäin kohteliaita tällä puolella, emmekä pelanneet mitään oppositio—hallitus-peliä vaan oikeasti olemme huolissamme tästä asiasta. Olen ajanut tätä toimeentulotuen ja lapsilisien yhteensovittamisen katkaisua niin kauan kuin muistan.

Mielestäni on myös hyvä oppia niistä 90-luvun laman ajoista — me tiedämme, mitä me emme ehkä silloin tienneet. Silloinkin oli mielenkiintoista, miten itse asiassa oli helpompi saada poliittisia päätöksiä perustoimeentulotukien ja perusosien suuruuksista, kun taas ansiosidonnaisista ja niistä, joissa oli takana suurempi etujoukko, oli huomattavasti vaikeampi löytää niitä säästökohteita, ja muistan, että nuorena kansanedustajana tämä oli erittäin hämmentävää. Me opimme silloin tutkimuksista lapsiperheistä lamavuosien jälkeen, että se vaikutti erittäin paljon myös lasten tulevaisuuteen, ja varsinkin se työttömyys tietenkin vaikutti myöskin lasten hyvinvointiin.

Tarkoituksena oli aidosti puhua siitä ja keskustella tästä asiasta, että jos me voisimme löytää tähän ratkaisun. Kysymys ei ole maan taloudesta, vaan kysymys on siitä, että kun me päätämme nostaa lapsilisiä tai korottaa yksinhuoltajakorotusta, niin sen pitäisi kohdistua ainakin niille kaikkein köyhimmille. Kysymys ei ole mistään muusta kuin tästä. Itse asiassa aika yksinkertainen asia, mutta tämä on ollut hyvin vaikea toteuttaa, ja nyt pyydän, että voidaan yhdessä sitten yrittää löytää tähän ratkaisua.

16.50 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Se ongelma, mikä tähän lapsilisätilanteeseen liittyy toimeentulotukea saavien perheiden osalta, on se, että miksi minä kansanedustajana saan neljästä lapsesta lapsilisät mutta se köyhä, joka joutuu leipäjonosta hakemaan sen jokapäiväisen leipänsä ja jolla on ne lapset huollettavana, ei niitä saa. Minusta tässä on aika iso epäoikeudenmukaisuus, edustaja Hoskonen. Ei ole kyse siitä, että haluttaisiin elää joillakin tukiaisilla tai sosiaalietuksilla. Minä en usko siihen ollenkaan vaan siihen, että ne ihmiset tarvitsevat, ne ovat heille välttämättömyys, he eivät pärjää muuten, ja sen takia tämä minua huolestuttaa.

Arvoisa puhemies! Lapsen puolesta -ryhmä on tehnyt keskustelualoitteen — siitä on jo varmaan reilu vuosi aikaa — että puhuttaisiin tässä salissa laajemminkin lapsiperheköyhyydestä ja juuri niistä ratkaisuista, niin kuin edustaja Biaudet korosti. Eli me olemme tässä salissa minun mielestäni etsimässä ratkaisuja ongelmiin emmekä ainakaan tekemässä lisää ongelmia, niitä on jo ihan riittävästi, että siinä olen kyllä muiden edustajien kanssa samaa mieltä.

Ja se, miksi otin esille Esko Ahon hallituksen vuonna 94, johtui vain siitä, että silloin tehtiin tämä muutos lapsilisän osalta. Elikkä silloin nostettiin kyllä yksinhuoltajakorotusta, mutta samalla lapsilisästä poistettiin tämä etuoikeutus, elikkä se otettiin sitten huomioon tulona toimeentulotukea haettaessa. Mutta sitä ennen tätä ei tehty, ja sen takia näen, että tässä voitaisiin ottaa korjausaskel eteenpäin, tai oikeastaan taaksepäin, ja uudelleen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 113/2017 vp

tehdä lapsilisästä etuoikeutettu tulo, jolloin se oikeasti kuuluu lapselle universaalisti, lapsen elatusta varten ja tasaamaan perheellisten ja perheettömien tuloeroja. Silloin tämä toteutuisi. Silloin olisi oikeudenmukaisempi tila tältä osin.

16.52 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajakollegoille hyvistä neuvoista ja ystävällisistä sanoista. Todellakin, tämäkin hallitus aivan varmasti haluaa sitä, että lapsiperheillä menee hyvin ja lapset voivat hyvin. Kyllä se on Suomen tulevaisuus näin itsenäisyyden juhluvuonna. Lapsissa on meidän tulevaisuus, se on kiistaton tosiasia.

Mutta kun me teemme tätä työtä täällä eduskunnassa, niin minä toivon, että sellainen näkökulma otetaan myös huomioon, että hoidettaessa niitä ongelmia, mitä aloittavalla hallituksella omana aikanaan aina on — Ahon hallitus, Sipilän hallitus tai kenen muun tahansa hallitus — eletään sitä hetkeä. Ja nyt tämäkin pieni muutos lapsilisiin on erittäin tervetullut, kuntatalouden vahvistuminen on aivan varmasti tervetullut, työpaikkojen ja työttömyyden väheneminen on aivan varmasti tervetullut. Pitää muistaa, että meillä pahimmillaan meni 7 miljardia euroa työttömyyden hoitoon. Nyt on se saatu melkein puolitettua, ja samalla tiellä pitää jatkaa. Emme ole vielä edes sen reitin puolivälissä.

Pitää muistaa, että Suomen talous meni kahdeksan vuotta väärään suuntaan, karneaa alamäkeä kolinalla. Sanotaan, että 2008 lokakuusta tuonne vuoteen 2015 asti mentiin hurjaa vauhtia alamäkeä. Emme ole vielä saavuttaneet sitä bkt:n tasoa, mikä meillä oli vuonna 2008. Eli tässä on se suuri ydin, ja siitä nimenomaan heikommat hyötyvät kaikista eniten. Joku viisas valtiomies sanoi aikoinaan, että vahva valtiontalous on köyhien paras ystävä. Ja se muuten pitää paikkansa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.